

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem”
realizowany przez konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu”;
finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego Gospostrateg – „Społeczny i Gospodarczy Rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”

Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Sprawozdanie dotyczące realizacji zadania 3

Badanie w formule "desk research" oraz ankiet istniejących i potencjalnych instrumentów wsparcia dla MŚP ze wskazaniem ich możliwego oddziaływania wraz z oceną potencjału istniejących instytucji wsparcia w regionie, ich kompatybilności i synergii w odniesieniu do istniejących struktur lokalnych jednostek samorządu terytorialnego (gminy, powiaty).

Opracował:

Zbigniew Grzymała

Spis treści	str.
Wprowadzenie.....	3
METODYKA BADAŃ.....	4
KOMPONENT 1.....	6
KOMPONENT 2.....	11
KOMPONENT 3.....	12
KOMPONENT 4.....	21
KOMPONENT 5.....	22
PODSUMOWNIE.....	25

Wprowadzenie

Niniejsze sprawozdanie dotyczy realizacji zadania nr 3. Celem tego zadania było dokonanie diagnozy funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia MŚP, czyli Identyfikacja i ocena funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia dla MŚP w oparciu o badania niereaktywne i reaktywne, w tym badania sondażowe wśród MŚP. W ramach zadania została również poddana badaniu kwestia powszechności i zakres wykorzystywania badań potrzeb i satysfakcji z oferowanego wsparcia przez MŚP w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego oraz lokalnych instytucji otoczenia biznesu w Polsce oraz zagranicą. Badanie to miało na celu identyfikację oczekiwań, stopnia nasilenia i efektów współpracy, w tym efektów synergicznych dla działalności gospodarczej MŚP korzystających ze wsparcia lokalnych struktur samorządu terytorialnego i lokalnych instytucji otoczenia biznesu.

Efektom realizacji zadania jest diagnoza funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia MŚP wraz z rekomendacjami dotyczącymi zasad tworzenia instrumentów i mechanizmów wsparcia w odniesieniu do ich dysponentów oraz zakładanego oddziaływania. W wyniku realizacji zadania nr 3 powstały również rekomendacje niezbędne dla ewentualnego wprowadzenia zidentyfikowanych instrumentów oraz mechanizmów odnoszące się do sfery instytucjonalnej, regulacyjnej i prawnej.

W zadaniu nr 3 weryfikacji poddano następujące wspomniane instrumenty, które przyjęły postać hipotez, czyli twierdzeń o ich pozytywnym wpływie na poprawę funkcjonowania MŚP: (1) Lokalne instytucje otoczenia biznesu w formule spółek komandytowych jako Lokalnych Organizacji Gospodarczych (LOG), (2) Mechanizm kształtowania budżetu gminy poprzez zmianę kalendarium budżetowego i szczególności określania budżetu, wraz z prowadzeniem konsultacji co do jego założeń z lokalnymi środowiskami gospodarczymi, (3) Standardy przedsiębiorczego funkcjonowania administracji lokalnej wraz z mechanizmem ich wdrażania i bieżącego pozycjonowania gmin, (4) Standardy współpracy lokalnych MŚP, jako podwykonawców wobec wiodących w regionie oraz kraju firm, (5) Formuły współpracy funduszy poręczeniowych z lokalnymi MŚP dla uruchomienia poręczeń dla ich konsorcjów przetargowych, leasingu oraz faktoringu, (6) Formuły działania Lokalnych Funduszy Rozwoju Gospodarczego działających w formie spółek komandytowych, przy udziale lokalnych przedsiębiorców, jako komplementariuszy oraz Regionalnego Funduszu Rozwoju, BGK, gmin i powiatu jako komandytariuszy, (7) Standardy i procedury tworzenie przez gminy, mikrostraf aktywności gospodarczej wraz mechanizmami współpracy z lokalnym rynkiem finansowym, (8) Formuły realizacji przez gminy i powiaty lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości wraz z dostępem poprzez ROG do informacji zarządczej dla firm, a także procedur budowy gminnych centrów handlu lokalnego, (9) Zasady realizacji wzmacniania otoczenia infrastrukturalnego dla nowych obszarów aktywności gospodarczej, poprzez integracje systemu transportu zbiorowego, wraz uruchomieniem lokalnych węzłów przesiadkowych jako centrów aktywności społecznej. Zdiagnozowane instrumenty (głównie od 1-8) w fazie pilotażowej zostaną zweryfikowane praktycznie, w tym w 21 gminach w ramach tworzenia programów Rozwoju Gospodarczego.

Zadanie nr 3 było zatem badaniem złożonym. Składało się z kilku komponentów, w ramach których wykonano:

1. Diagnozę funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia MŚP, w tym badania sondażowe,
2. Analizę relacji między jednostkami samorządu terytorialnego i sektorem MŚP w wybranych krajach świata (wraz z badaniem ankietowym),
3. Metodykę tworzenia planów rozwoju lokalnego,
4. Identyfikację i ocenę funkcjonowanie istniejących instrumentów wsparcia dla MŚP w oparciu o badania niereaktywne i reaktywne, w tym badania sondażowe wśród MŚP poprzez analizy ekonomiczne dotyczące instrumentów wsparcia jak Lokalne Organizacje Gospodarcze, Lokalny Fundusz Rozwoju Gospodarczego, czy inkubatory przedsiębiorczości, w tym z wykorzystaniem badania sondażowego,
5. Koncepcje założeń regulacji prawnych wraz z analizą środowiska regulacyjnego, w tym ze wskazaniem zakresu ewentualnych zmian w regulacjach na poziomie ustawowym oraz sformułowanie propozycji projektów aktów prawnych i towarzyszących dokumentów organizacyjnych odzwierciedlających wnioski zawarte w badaniach ekonomicznych realizowanych w ramach projektu.

METODYKA BADAŃ

Metodyka badania polegała przede wszystkim na diagnozowaniu istniejących instrumentów wsparcia dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) ze strony jednostek samorządu terytorialnego (jst) na podstawie dostępnych informacji literaturowych oraz ankiet przeprowadzonych wśród przedsiębiorców, gmin, w tym gmin zagranicznych i Ministerstwa Sprawy Zagranicznych. Diagnozowanie przeprowadzone było zarówno w ujęciu ekonomicznym jak i prawnym. Poprzez badania diagnostyczne i ankietowe starano się zweryfikować te instrumenty, określone jako hipotezy badawcze i zaproponować ewentualnie nowe (komponenty 1-4). Badania ankietowe były wspomagane wywiadami bezpośrednimi tam, gdzie odpowiedzi były niejasne. Przeprowadzono również wywiady bezpośrednie z przedsiębiorcami województwa kujawsko-pomorskiego (z użyciem zooma) weryfikując hipotezę dotyczącą instrumentu: Lokalnego Funduszu Rozwoju Gospodarczego (LFRG). Przedsiębiorcy po zapoznaniu się z koncepcją LFRG byli proszeni o uwagi i ocenę zaproponowanego funduszu.

W ujęciu szczegółowym realizację zadania zespołu prof. J. Klimka oparto na następujących technikach i narzędziach badawczych:

1. Audycie elektronicznym oficjalnych portali internetowych 144 gmin woj. kujawsko-pomorskiego, w tym w szczególności obszarów dedykowanych inwestorom, przedsiębiorcom i eksporterom, strategii, procedurom, produktowi inwestycyjnemu i eksportowemu, kadrze dedykowanej przedsiębiorcom i jej organizacji, które były komunikowane i możliwe do poznania z poziomu oficjalnego portalu internetowego gminy. Ocenie z wykorzystaniem ustrukturyzowanego kwestionariusza audytu elektronicznego podlegała dostępność informacji poszukiwanych przez potencjalnych inwestorów oraz informacji związanych poprzedzającym funkcjonowaniem gmin. Na zagadnienia będące przedmiotem badania za pomocą audytu elektronicznego składały się

standardy przedsiębiorczego funkcjonowania administracji lokalnej promowane przez przywołane we wprowadzeniu do niniejszego opracowania badania i przedsięwzięcia wdrożeniowe PAIH (Standardy obsługi inwestora – podręcznik gminny), SGH (Gmina na 5! Dobre praktyki w obsłudze przedsiębiorstw).

2. Badaniu techniką tajemniczego interesariusza/tajemniczego inwestora, polegającego na wystosowaniu zapytania do gminy z pozycji przedsiębiorcy/inwestora rozważającego podjęcia działalności gospodarczej na terenie danej JST i poszukującego informacji/wsparcia w tym zakresie. Ocenie podlegał zakres udzielonych odpowiedzi jak i czas reakcji na przesłane zapytanie (tj. wzięto pod uwagę wyłącznie odpowiedzi nadesłane przez gminy w terminie maksymalnie 14 dni od wysłania zapytania).
3. Sondażu diagnostycznego techniką ankiety elektronicznej wśród przedstawicieli woj. Kuj.- Pomor., w szczególności w zakresie najlepszych praktyk, poszukiwanego wsparcia i czynników sukcesu dla wdrożenia propozycji standardów przedsiębiorczego funkcjonowania administracji lokalnej.

W analizach z komponentu 2 dotyczącego wybranych krajów świata, badania przeprowadzono w oparciu o dostępne źródła literaturowe i ankiety. Do analizy wybrane zostały następujące kraje: I. Należące do UE: Austria, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Irlandia, Hiszpania, Holandia, Niemcy, Słowacja, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy; II. Kraje europejskie spoza UE: Szwajcaria; III. Kraje pozaeuropejskie: Korea Południowa, Stany Zjednoczone. Kraje europejskie,

w szczególności kraje członkowskie UE stanowią naturalny obszar do porównań i poszukiwania rozwiązań, które mogą być stanowić wzorzec lub inspirację dla instrumentów wsparcia dla MŚP na poziomie samorządów lokalnych oraz wielopoziomowego zarządzania regionem. Autorzy projektu mają świadomość, że ze względu na uwarunkowania instytucjonalne oraz różnice kultury organizacyjnej żadne rozwiązania nie mogą być przeniesione wprost. Dlatego zróżnicowanie wybranych krajów posłuży do analizy przyjętych rozwiązań. Właśnie w tym kontekście rozpatrywanie będą podobieństwa i różnice w stosunku do województwa pilotażowego, czynniki zarówno sukcesu, jak i niepowodzeń lub rezygnacji z pewnych rozwiązań w innych krajach, co jest zasadniczym celem tych analiz. Wybrano dwa kraje sąsiadujące bezpośrednio z Polską i należące do danego tzw. „bloku wschodniego” i kraje z innych regionów Europy; kraje o dużej i mniejszej roli sektora publicznego; kraje o różnych modelach samorządności. Pozwoliło to na lepszą weryfikację istniejących już modeli zarządzania wielopoziomowego i ich znaczenie dla konkretnych narzędzi planowanych do wdrożenia. Wybranie 3 krajów spoza UE, jednego europejskiego oraz dwóch pozaeuropejskich wprowadzi dodatkowe pole weryfikacji znaczenia jakie mają unijne rozwiązania oraz mechanizmy wspierania sektora MŚP.

Z kolei ankiety obejmowały pytania z uwzględnieniem weryfikowanych instrumentów (hipotez). W ten sposób wypracowano zasadniczą metodę diagnozowania tych instrumentów w wybranych krajach. Opracowane przez członków zespołu ankiety rozesłano do przedstawicieli ambasad wszystkich objętych badaniem krajów oraz Ministerstwa Praw Zagranicznych z prośbą o wypełnienia ankiet przez polskich przedstawicieli w poszczególnych krajach. Dodatkowo wyselekcjonowano gminy z województwa kujawsko-pomorskiego, które były partnerami gmin w analizowanych krajach i do tych partnerskich gmin wysłano również ankiety oraz do innych gmin z tych krajów. Dobrano różne typy gmin zarówno wiejskie jak i miejskie odpowiadające wielkością gminom z województwa kujawsko-pomorskiego. Najwięcej zwrotów uzyskano z

MSZ: z Czech, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Słowacji, Szwecji, Włoch oraz danych dotyczących Irlandii. Przeprowadzono również webinaria z gminą włoską. W niektórych przypadkach otrzymano informację, iż z powodu covid 19, gminy te nie są w stanie w obecnej sytuacji udzielić odpowiedzi.

Firma Soma wykonała badania sondażowe wśród MŚP. Badanie dokonano na reprezentatywnej próbie 350 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z sześciu powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Powiaty zostały wskazane celowo, ze względu na potencjał rozwoju współpracy między samorządem a lokalną przedsiębiorczością. Do badania wyznaczono następujące powiaty: toruński ziemski, powiat Miasta Toruń, bydgoski ziemski, powiat Miasta Bydgoszcz, inowrocławski, żniński. Następnie dokonywano losowania firm zarejestrowanych w powiatach. W ramach badania miano uzyskać deklarację min. 100 firm wyrażających zainteresowanie wsparcia i uczestnictwa w finansowych instrumentach hybrydowych. Badanie uzupełniono 6 wywiadami indywidualnymi z instytucjami finansowymi.

Badanie Krzysztof Jaszczółta przeprowadzono metodą jawnej ankiety internetowej – osoba wypełniająca ankietę podawała swoje imię i nazwisko oraz dane kontaktowe. Podstawą ankiety był kwestionariusz złożony z 37 pytań podzielonych na 8 obszarów tematycznych. 16 pytań miało charakter otwarty. Służyły one do przekazania uzupełniających informacji: (1) podania przykładów stosowania przez gminę dodatkowych narzędzi, których nie uwzględniono w kwestionariuszu; (2) wskazania barier prawnych i organizacyjnych, które utrudniają samorządom realizację pożądaných działań.

Następnie na bazie wyników ankiet, wywiadów i diagnoz ekonomicznych opracowano koncepcje regulacji prawnych dla tych instrumentów. Regulacje te opierały się na istniejących rozwiązaniach prawnych oraz przedstawiono propozycję nowych aktów prawnych, aby niektóre z tych instrumentów mogły efektywniej funkcjonować (komponent 5).

Komponent 1- Diagnoza funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia MŚP

Część pierwszą wykonał głównie zespół prof. Jana Klimka. Innymi osobami zajmującymi się tą tematyką była mgr Małgorzata Wojakowska-Żeglińska, Michał Wolański, Jack Męcina, Krzysztof Jaszczółt, Paweł Tomczak i dr hab. Aneta Kosztowniak. Analizowano i weryfikowano instrumenty 3, 4 i 9.

Zespół prof. Jana Klimka opracował m.in. raport z „Badania ankietowego”. Na podstawie zrealizowanych badań empirycznych pozytywnie zweryfikowano następujące hipotezy badawcze:

1. H1: Oferowane w regionie wsparcie nie jest adekwatne do oczekiwań przedsiębiorców funkcjonujących w regionie.
2. H2: Władze samorządowe w niewielkim stopniu wykorzystują tzw. niskonakładowe instrumenty wsparcia (informacyjne, doradcze).
3. H3: Niedocenianym przez instytucje publiczne obszarem kształtowania klimatu dla przedsiębiorców jest obsługa administracyjna w urzędzie gminy.

Wyciągnięto następujące wnioski:

1. Jako wsparcie MŚP traktowana jest bezpośrednia i pośrednia pomocy o charakterze materialnym i niematerialnym, jak również wszelkie czynności służące kreowaniu klimatu sprzyjającego aktywności podmiotów gospodarczych. Instrumentami służącymi urzeczywistnianiu wsparcia są:

- a. instrumenty informacyjne,
 - b. instrumenty szkoleniowo-doradcze,
 - c. instrumenty promocyjne i organizacyjne,
 - d. instrumenty finansowe,
 - e. instrumenty fiskalne
 - f. instrumenty infrastrukturalne.
2. W gminach będących miejscem lokalizacji badanych przedsiębiorstw podstawowy produkt inwestycyjny został oceniony wysoko w następujących aspektach: wyposażenie infrastrukturalne (infrastruktura techniczna, społeczna, otoczenia biznesu), pakiet usług wspierających nawiązywanie współpracy między przedsiębiorstwami, oferta nieruchomości przeznaczonych dla przedsiębiorców, usługi świadczone przez państwowe instytucje publiczne za pośrednictwem lokalnych jednostek (inspektorat ZUS, Urząd Skarbowy). Produkty inwestycyjne gmin zostały zaś nisko ocenione pod względem zasobów ludzkich (zasobów pracy). Przedsiębiorcy zwracali też uwagę na niedostatek źródeł finansowania i ograniczony dostęp do kapitałów zewnętrznych. Ponadto, gminy uzyskały niskie oceny w sferze wykorzystania instrumentów komunikacji z przedsiębiorcami, świadczenia usług publicznych przez lokalny aparat administracyjny, doradztwa dla biznesu, dopasowania oferty do potrzeb przedsiębiorców jako klientów jednostki terytorialnej. Wypowiedzi przedsiębiorców wskazują na niedoskonałości w planowaniu działań związanych z wykorzystaniem instrumentów wsparcia przedsiębiorstw, brakiem podejścia pro-klienckiego w procesie oferowania produktów inwestycyjnych;
 3. Choć znaczna grupa respondentów rozważała decyzję o zmianie lokalizacji działalności, w większości przypadków chodziło o przeniesienie działalności do innej gminy w tym samym województwie. Przedsiębiorcy raczej wysoko oceniają atrakcyjność lokalizacyjną regionu kujawsko-pomorskiego. Ich zdaniem, jest to atrakcyjne miejsce głównie dla inwestorów zagranicznych, a także przedsiębiorstw z branży rolno-spożywczej. Województwo zdecydowanie słabiej wypada w ocenie warunków dla startupów i przedsiębiorstw z obszaru wysokich technologii – zdecydowanie rzadziej wskazywane było przez respondentów jako atrakcyjne dla tego rodzaju działalności;
 4. Głównymi obszarami problemowymi, jeśli chodzi o wsparcie MŚP w regionie kujawsko-pomorskim są: dystrybucja kojarzona z dostępnością wsparcia¹ oraz promocja oferty

¹ Pod pojęciem „dystrybucja” kryją się wszelkie czynności służące niwelowaniu odległości między sferą wytwarzania/świadczenia a sferą konsumpcji/użytkowania. Te odległości mogą mieć charakter przestrzenny (wówczas chodzi o zmniejszanie dystansu dzielącego oferenta od nabywcy/korzystającego z produktu lub usługi), charakter czasowy (co oznacza konieczność szybkiego reagowania na sygnalizowane potrzeby oraz zmianę potrzeb), a także charakter asortymentowy (wynikający z rozbieżności pomiędzy oczekiwaniami przedsiębiorców a rzeczywistym walorami oferty). W obszarze dystrybucji mieszczą się więc działania związane z kształtowaniem kanałów, dzięki którym usługa dostarczana jest przedsiębiorcy, a także tworzeniem sieci jednostek sektora publicznego, dzięki której przedsiębiorca będzie mógł skorzystać ze wsparcia oferowanego przez jednostki sektora publicznego.

inwestycyjnej. Świadczą o tym m.in. dostrzegana wśród przedsiębiorców słaba znajomość stosowanych instrumentów, problemy z oceną jakości świadczonych przez instytucje publiczne usług (co najprawdopodobniej spowodowane jest niedostatecznym rozpoznaniem instytucjonalno-prawnych warunków funkcjonowania oraz niedostateczną umiejętnością diagnozowania zjawisk i związanych z nimi problemów), słaby przepływ informacji między przedsiębiorstwami (np. informacji dot. sytuacji w najbliższym otoczeniu), jak również przepływ informacji w ramach relacji przedsiębiorstwo - urzędnik.

5. Instytucje sektora publicznego w regionie powinny podjąć działania mające na celu stworzenie oferty inwestycyjnej wspierającej przedsiębiorstwa w rozwiązywaniu takich problemów, jak: niedostatek pracowników oraz kompetentnych i doświadczonych menadżerów; niedostateczna dostępność własnych środków oraz zewnętrznych środków na rozwój działalności; trudności w prowadzeniu księgowości; bardzo niskie marże; słabe zorientowanie w regulacjach prawnych; silna konkurencja ze strony krajowych i zagranicznych podmiotów gospodarczych; niedostateczne wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych na linii przedsiębiorca-administracja publiczna; wysokie koszty produkcji.
6. Oczekuje się zaangażowania instytucji sektora publicznego w doskonalenie oferty wsparcia w następujących obszarach: stawki podatków i opłat lokalnych; programy pomocowe dla przedsiębiorców (szczególnie ukierunkowanych na wspieranie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw oraz unowocześnienie przedsiębiorstwa), źródła finansowania rozwoju przedsiębiorstwa; komunikacja z urzędem gminy. (a zwłaszcza wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych w relacji przedsiębiorca – urząd gminy); współpraca gospodarcza w regionie; promocja produktów i usług wytwarzanych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w regionie.
7. Eliminowaniu luki pomiędzy dostarczanym wsparciem a oczekiwaniami przedsiębiorców służyć będą aktywności instytucji sektora publicznego na rzecz: ograniczania obciążeń finansowych, eliminowania barier administracyjnych, ułatwiania kontaktu i usprawniania przepływu informacji pomiędzy przedsiębiorcą a instytucjami sektora publicznego w regionie; edukację przedsiębiorców, promocję przedsiębiorstw; dbałość o zasoby pracy w regionie oraz stymulowanie napływu wysokokwalifikowanych kadr; ułatwianie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju działalności gospodarczej.
8. Jeśli chodzi o dalsze działania instytucji sektora publicznego w regionie, rekomenduje się wykorzystanie następujących instrumentów wsparcia (o największym znaczeniu dla MŚP):
 - stawki podatków i opłat lokalnych (obniżenia, umorzenia, raty);
 - pożyczki, kredyty na preferencyjnych warunkach (wsparcie rozwojowe) oraz poręczenia (wsparcie gwarancyjne);
 - usługi pośrednictwa w rekrutacji pracowników, wsparcie dotyczące kreowania zasobów pracy (szkolenie potencjalnych pracowników, informowanie o aktualnym zapotrzebowaniu przedsiębiorców na określone kwalifikacje); wsparcie dotyczące kreowania zasobów pracy (szkolenie potencjalnych pracowników, informowanie o aktualnym zapotrzebowaniu przedsiębiorców na określone kwalifikacje);

- porady prawne, finansowo-księgowych, itp. (w tym bezpłatne) oraz szkolenia (w tym bezpłatne) dotyczące działalności innowacyjnej przedsiębiorstw oraz ekspansji zagranicznej;
- profesjonalna obsługa administracyjna (dział obsługi inwestora) z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- wsparcie promocyjne (promocja produktów i usług wytwarzanych na terenie gminy w ramach wydarzeń organizowanych przez samorząd terytorialny lub w materiałach reklamowych urzędu);
- wsparcie informacyjne oferowane przez gminy, np. dotyczące możliwości skorzystania z pomocy;
- pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych/handlowych,
- oferty terenów inwestycyjnych proponowanych przez gminę,
- profesjonalne planowanie strategiczne (w tym planowanie przestrzenne z uwzględnieniem potrzeb przedsiębiorców) oraz tworzenie programów wspierających realizację tych planów strategicznych.

W raporcie nt.: „Opracowanie z zadania obejmującego wypracowanie propozycji standardów proprzedsiębiorczego funkcjonowania administracji lokalnej wraz z mechanizmem ich upowszechniania oraz bieżącego pozycjonowania gmin zespół zaproponował procedurę/algoritm wdrażania powyższych standardów.

Kolejnym raportem dotyczącym instrumentów wsparcia było opracowanie dotyczące „Analizy możliwości współpracy wraz z identyfikacją potencjalnych barier dla współdziałania MŚP z JST w ramach aktywności realizowanych przez pro przedsiębiorcze gminy ze wskazaniem metod budowania kultury współpracy oraz ocena przydatności proponowanych regulacji formalnych” wykonane przez mgr Małgorzatę Wojakowską-Żeglińską. Raport dotyczył możliwości współpracy JST z MŚP na przykładzie gminy Konstancin-Jeziorna, wykorzystania Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją jako instrumentu wsparcia MŚP przez JST oraz propozycje metody budowania kultury współpracy.

Dr Michał Wolański w „Zasadach realizacji wzmacniania otoczenia infrastrukturalnego dla nowych obszarów aktywności gospodarczej, poprzez integrację systemu transportu zbiorowego, wraz z uruchomieniem lokalnych węzłów przesiadkowych jako centrów aktywności społecznej” odniósł się do ważnego zagadnienia wzmacniania otoczenia infrastrukturalnego. Jego raport dokładnie opisał wskaźnik 9, dla którego autor zaproponował swoje rekomendacje. Autor zauważył, że aby wdrożyć postulowane zmiany, polegające na integracji komunikacji publicznej i pracowniczej, konieczne jest:

- stworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych, integrujących różnych organizatorów komunikacji, najlepiej – związku powiatowo-gminnego;
- ustalenie sposobu współfinansowania transportu przez jst uczestniczące w związku powiatowo-gminnym oraz pozyskanie środków z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych, zapewniającego łączne finansowanie na poziomie zbliżonym do czeskiego;
- wyłonienie przewoźnika i ew. wyposażenie go w tabor w ramach projektu unijnego;
- uwzględnienie w nowym planie spójności komunikacji drogowej i kolejowej (obecny jest tylko do 2020 r.) celów społeczno-gospodarczych, a nie tylko traktowanie systemu transportowego, jako wyizolowanego elementu systemu gospodarczego. Ponadto realizacji rekomendowanych działań sprzyjać będzie:
- koordynacja rozwoju przestrzennego stref aktywności gospodarczej i infrastruktury szkolnictwa ponadpodstawowego – jako lokalnych węzłów transportowych;
- stworzenie ogólnowojewódzkiej bazy o rozkładach

jazdy, w tym przewozach szkolnych – w celu umożliwienia łatwego diagnozowania obsługi komunikacyjnej i informowania pasażerów; • stworzenie wojewódzkiego centrum kompetencji w zakresie organizowania komunikacji – w celu wspierania związków powiatowo-gminnych; przyjęcie polityki pełnego otwarcia przewozów szkolnych (tam, gdzie nie jest ono wprowadzone – nie było to przedmiotem diagnozy w ramach niniejszego badania); • wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za transport pracowników na terenie stref/ zakładów. Z punktu widzenia władz państwowych promowaniu takich rozwiązań będzie sprzyjało: • powołanie ustawowo jednego szczebla administracji samorządowej (powiatów lub województw) do pełnienia funkcji organizatora komunikacji; • wprowadzenie podatku transportowego, z elementami motywującymi do bezpośredniego dofinansowania zakupów biletów lub komunikacji lokalnej przez pracodawców.

Prof. Jacek Męcina opracował raport nt.: Funkcjonowanie rynku pracy z wykorzystaniem regionalnego komponentu Funduszu Pracy - stan obecny i rekomendacje zmian. Celem tego opracowania było wypracowanie alternatywnych modeli zarządzania polityką rynku pracy, dzięki zwiększeniu roli komponentu regionalnego w zakresie promocji i rozwoju przedsiębiorczości. Co do zasady planowanie nowych rozwiązań systemowych zdaniem autora dla wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy znajduje się w kompetencjach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Z inicjatywy starosty (PUP) marszałka (WUP) mogą być wdrażane nowe rozwiązania systemowe będące wynikiem realizacji projektów pilotażowych przez WUP lub PUP. W ramach tych rozwiązań wziąć pod uwagę należy następujące elementy:

- Uwzględnienie w zasadach finansowania polityki rynku pracy wdrożenia przejrzystych i adekwatnych do potrzeb rozwiązań (rozdzielenie zasad finansowania zasiłków i świadczeń dla bezrobotnych od aktywnej polityki rynku pracy i zaplanowanie oraz wprowadzenie docelowo ubezpieczenia od bezrobocia oraz/lub wprowadzenie zasad finansowania zasiłków i świadczeń przez budżet państwa.
- Przyjęcie zasady, że Fundusz Pracy służy wyłącznie działaniom aktywizacyjnym, a przedsiębiorczość i wspieranie inwestycji jest zadaniem dedykowanym na określonych warunkach samorządom województwa.
- Wdrożenie modelu większej decentralizacji zadań Funduszu Pracy i koordynacji na poziomie regionalnym, w tym sposobu finansowania/współfinansowania zadań przez środki Funduszu Pracy, fundusze strukturalne, budżet państwa, budżety samorządowe.
- Włączenia w system monitorowania i zarządzania środkami Funduszu Pracy na poszczególnych szczeblach Rady Dialogu Społecznego i Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego, Rad Zatrudnienia oraz Korporacji Samorządowych wraz z określeniem zasad dystrybucji i oceny poziomu efektywności wydatkowych środków (Rady Powiernicze, Rady Rynku Pracy, Rada Dialogu Społecznego).
- Możliwość wyodrębnienia w ramach Funduszu Pracy i środków przeznaczonych na przedsiębiorczość regionalną w ramach funduszy strukturalnych, środków dedykowanych na rozwój i wspieranie przedsiębiorczości i inwestycji – zarządzanego przede wszystkim z poziomu regionalnego, pod ścisłą kontrolą Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego i audytowaną z poziomu centralnego.

Możliwość wyodrębnienia w ramach partnerstwa publiczno – społecznego regionalnych programów rozwoju rynku pracy, z uwzględnieniem wszystkich szczebli samorządu regionalnego, powiatowego i gminnego oraz partnerów społecznych reprezentowanych w Radzie

Dialogu Społecznego na rzecz dedykowanych rozwiązań w zakresie programów regionalnych na rzecz rynku pracy

Mgr Krzysztof Jaszczółt przeprowadził analizę na temat „Mechanizmy wspierania lokalnej przedsiębiorczości przez jednostki samorządu terytorialnego. Według autora wskazanym wydaje się podjęcie działań promujących wśród samorządów w WKP postaw pro-przedsiębiorczych. Ich wynikiem powinna być większa skłonność gmin do podejmowania działań stymulujących rozwój gospodarczy na poziomie lokalnym. W przypadku obszarów nr: 1 „Planowanie rozwoju” i 4 „Rynek pracy”, jednym z problemów jest brak przekonania samorządowców co do skuteczności dostępnych obecnie rozwiązań. Sugeruje to potrzebę inwentaryzacji i oceny instrumentów wykorzystywanych obecnie przez gminy. Narzędzia, które mają odpowiedni potencjał powinny być lepiej promowane (dobre praktyki). Rozwiązania, które nie są dostosowane do potrzeb części samorządów (np. mniejszych gmin), lub nie działają wystarczająco dobrze, powinny zostać udoskonalone poprzez projekty koncepcyjne zakończone pilotażem. Autor zatem sugeruje dalszą weryfikację praktyczną zdiagnozowanych instrumentów wsparcia. Wyniki badań mgr Krzysztofa Jaszczółta rozpropagował w jednostkach samorządu terytorialnego i ich organizacjach mgr Paweł Tomczak. Przygotował informacje w różnych formatach związane z zaproszeniami na spotkania upowszechniające wyniki badania, prezentacją wyników badania oraz informacjami prasowymi w celu upowszechniania wyników badania przez organizacje samorządowe i media samorządowe. Przyjął organizację trzech spotkań webinaryjnych dla różnych typów gmin: • gminy wiejskie • gminy wiejsko-miejskie i miasta poniżej 50 tys. mieszkańców • miasta powyżej 50 tys. mieszkańców. w poszczególnych spotkaniach uczestniczyło od 40 do 52 osób, w tym zidentyfikowanych z gmin od 23 do 31 osób: • gminy wiejskie - w spotkaniu uczestniczyło 50 osób, w tym zidentyfikowanych przedstawicieli z 31 gmin; • gminy wiejsko-miejskie i małe miasta - w spotkaniu uczestniczyło 40 osób, w tym zidentyfikowanych przedstawicieli z 23 gmin; • duże miasta - w spotkaniu uczestniczyło 52 osoby, w tym zidentyfikowanych przedstawicieli z 29 gmin. Dodatkowym rezultatem spotkań są nagrania ze spotkań i prezentacje, do których mają dostęp przedstawiciele gmin nie uczestniczących w spotkaniach, poprzez co również wzmacniane są działania upowszechniające wyniki badania ankietowego.

Dr hab. A. Kosztowniak wykonała analizę nt.: „Wkład sektora MŚP województwa kujawsko-pomorskiego w PKB w Polsce w latach 2014-2019 oraz prognozy na lata 2020-2031” i „Wkład sektora MŚP wybranych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w PKB Polski w latach 2014-2019 oraz 2020-2031”. W drugim raporcie szczegółowej analizie poddano następujące sześć powiatów tj.: bydgoski, toruński, inowrocławski, żniński, grudziądzki, włocławski oraz cztery miasta na prawach powiatu tj.: Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń oraz Włocławek. W raportach tych przedstawiono metody szacowania wkładu sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) województwa kujawsko-pomorskiego w PKB w Polsce, z uwzględnieniem podziału na klasy przedsiębiorstw oraz w ujęciu terytorialnym 10 powiatów. Przedstawiono wyniki tych wyliczeń dla lat 2014-2019 i prognozy na lata 2020-2031. Podstawowa konkluzja jest taka, iż mimo, że w latach 2014-2019 r. mikroprzedsiębiorstwa zwiększyły PKB z poziomu 23,96 mld zł do 31,39 mld zł, małe przedsiębiorstwa – z 7,03 mld zł do 8,65 mld zł oraz średnie – z 7,93 mld zł do 9,17 mld zł, to udział sektora MŚP województwa kujawsko-pomorskiego w PKB Polski z udziału 2,26% w 2014 r. spadł do 2,16% w 2019 r. (wobec udziału 4,4% dla całego województwa w PKB). Wśród mikroprzedsiębiorstw udział ten spadł odpowiednio z 1,39% do 1,38%, małych przedsiębiorstw z 0,41% do 0,38% i średnich

przedsiębiorstw z 0,46% do 0,40% oraz sektora MŚP z 2,26% do 2,16% PKB. Prognozowane wyniki wskazują, iż w latach 2020-2031 udział sektora MŚP województwa w PKB Polski spadnie z 2,16% do 2,09% oraz odpowiednio w klasie: mikroprzedsiębiorstw z 1,37% do 1,27%, średnich z 0,40% do 0,39% oraz wzrośnie wśród małych z 0,38% do 0,43%. Podobne trendy autorka zauważyła w odniesieniu do badanych 10 powiatów. W ujęciu bardziej szczegółowym największy obecnie wkład w tworzenie PKB mają mikroprzedsiębiorstwa, ze względu na swój potencjał liczebnościowy, niższy wkład (przy zdecydowanie mniejszej liczbie, lecz uwarunkowany wyższą efektywnością) mają małe- i średnie przedsiębiorstwa. Pomimo, iż w całym powiecie bydgoskim przewiduje się w latach 2020-2031 wzrost udziału w PKB Polski (z 0,14% do 0,16%), to już spadek w mieście Bydgoszczy (z 0,46% do 0,42%) oraz w mieście Toruniu (z 0,28% do 0,26%).

Znaczenie podregionu bydgosko-toruńskiego oraz powiatów inowrocławskiego i znińskiego jest kluczowe dla województwa kujawsko-pomorskiego, ponieważ tworzą one około 80% PKB całego województwa. Z wyliczeń udziału sektora MŚP w regionie bydgosko-toruńskim w latach 2014-2031 wynika, iż spadł on w relacji do PKB województwa kujawsko-pomorskiego z 64,31% do 76,32%. Generalnie zatem udział sektora MŚP badanych 10 powiatów adekwatnie do PKB województwa kujawsko-pomorskiego spada i może spadać z 71,06% PKB w 2014 r., do 70,37% w 2020 r. oraz do 69,49% w 2031 r. – konieczne jest wspieranie efektywnej przedsiębiorczości. Z podregionu bydgosko-toruńskiego tego wsparcia wymaga m.in. miasto Bydgoszcz, którego udział w PKB województwa spadł adekwatnie z 22,08%, 21,26% oraz spadnie według prognozy do 19,95%. Nasuwa się zatem podstawowy wniosek, iż poprawę prognozowanego trendu można będzie uzyskać poprzez wdrożenie badanych instrumentów wsparcia.

Komponent 2 - Analiza relacji między jednostkami samorządu terytorialnego i sektorem MŚP w wybranych krajach świata

Analiza relacji między jednostkami samorządu terytorialnego i sektorem MŚP w wybranych krajach świata (wraz z badaniem ankietowym) przeprowadzono pod kierownictwem dr hab., prof. SGH Zbigniew Grzymały. Raporty z tego zadania stanowią część badania w formule "desk research" istniejących i potencjalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, ze wskazaniem ich możliwego oddziaływania wraz z oceną potencjału istniejących instytucji wsparcia w regionie w 16 wybranych krajach, ich kompatybilności i synergii w odniesieniu do istniejących struktur lokalnych jednostek samorządu terytorialnego. Badanie to miało w swoim zasadniczym celu sprawdzić funkcjonowanie wymienionych wskaźników (1-9) w wybranych krajach celem określenia rekomendacji (uwzględnionych także w innych raportach, np. dr P. Russela czy dr M. Matuszewicza) wyboru instrumentów wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim. Raporty wykonywane były przez pracowników SGH (8 krajów: Austria (prof. Krzysztof Jarosiński, dr Benedykt Opałka), Dania (dr Elżbieta Malinowska-Misiąg), Finlandia (prof. Zbigniew Grzymała), Francja (dr Katarzyna Sadowy, dr Dominika Brodowicz), Niemcy (prof. Krzysztof Jarosiński, dr Benedykt Opałka), Szwajcaria (prof. Krzysztof Jarosiński, dr Benedykt Opałka), Korea Południowa (prof. Krzysztof Marecki, dr Maciej Wieloch), i Stany Zjednoczone AP (prof. Krzysztof Marecki, dr Maciej Wieloch). Pozostałe 8 krajów analizowała spółka Somepro reprezentowana przez mgr Hieronima Jędrzejewskiego. Wyniki ankiet, z których otrzymano odpowiedzi uwzględniono w raportach z SGH oraz w oddzielnym suplemencie..

Z analiz przeprowadzonych w wybranych krajach wynika, że stosowane są mechanizmy wspierania lokalnej przedsiębiorczości a różnice w ich zastosowaniu wynikają ze specyfiki kraju lub regionu oraz poziomu autonomii samorządów w poszczególnych krajach. Wspieranie gospodarki regionu wymaga współpracy i wzajemnego zaangażowania samorządów, nauki, biznesu i innych instytucji otoczenia biznesu. Ich działania powinny zmierzać do wykorzystania i rozwijania posiadanego potencjału oraz poszukiwania synergii w działaniach zmierzających do realizacji potrzeb rozwojowych regionu. Aktywność samorządów we wspieraniu lokalnego biznesu oraz lokalnej przedsiębiorczości jest kluczowa, ponieważ wpływa na atrakcyjność regionu i jego rozwój. Stosowane przez samorzady mechanizmy wsparcia przedsiębiorczości, to przede wszystkim zachęty infrastrukturalne, finansowe i ulgi podatkowe oraz zachowania przedsiębiorcze, których celem jest wspieranie dialogu z biznesem oraz nauką, inicjowanie i realizacja przedsięwzięć wspierających ich działalność, planowanie rozwoju, monitorowanie działań oraz budowanie klimatu współpracy, opartego na rozumieniu potrzeb lokalnej społeczności. Finansowe wsparcie lokalnej przedsiębiorczości realizowane jest poprzez zaangażowanie samorządów w tworzenie mechanizmów wsparcia finansowego, dystrybucję strukturalnych unijnych środków finansowych oraz środków pochodzących z budżetów centralnych. Wartość i forma wsparcia w postaci ulg podatkowych zależy od przyznanych samorządom kompetencji i różni się w poszczególnych krajach. Wsparcie infrastrukturalne realizowane jest poprzez podnoszenie poziomu infrastruktury regionu i dostępu do niej oraz możliwości jej wykorzystania przez lokalną przedsiębiorczość. Istotne jest zaangażowanie przez samorzady kapitału zasobów w postaci terenów inwestycyjnych i nieruchomości oraz kształtowanie dostępu do finansowania dla przedsiębiorców.

Kluczowe znaczenie dla formułowania strategii rozwojowych regionu mają przedsiębiorczość, innowacyjność i współpraca. Definiowanie tych kategorii powinno uwzględniać rozumienie czym jest przedsiębiorczość oraz obejmować znajomość problemów przedsiębiorców, ich perspektywę oraz aktywnie poszukiwać rozwiązań, stwarzać warunki rozwoju z wykorzystaniem mechanizmów współpracy, stwarzać przestrzeń współpracy, organizować spotkania na których istniała by cykliczna wymiana informacji z przedstawicielami środowisk biznesowych ale jednocześnie dopuszczać indywidualnych przedsiębiorców do udziału, inicjować i organizować wspólne przedsięwzięcia z biznesem i ze środowiskami naukowymi w celu wymiany wiedzy w obszarze innowacyjności, identyfikować ograniczenia rozwojowe stron i szukać rozwiązań, właściwie identyfikować znaczenie mikroprzedsiębiorstw dla lokalnej gospodarki, kreować czytelne dla przedsiębiorców informacje, która dociera do jak największej grupy /kanały skutecznej dystrybucji informacji/, budować mechanizmy wsparcia oraz finansowe instrumenty wspierające lokalny biznes /dystrybucja środków/, inicjowanie wymiany informacji, doświadczeń i wiedzy w ramach spotkań tematycznych /informacyjne, integracyjne i wymiany doświadczeń, szkoleniowe/, interaktywnie komunikować się poprzez strony internetowe.

Istotnym czynnikiem wpływającym na budowę klimatu współpracy i rozwoju jest integracja organizacji biznesowych, poszukiwanie synergii działalności wszystkich instytucji otoczenia biznesu oraz lobowanie interesów MŚP, a także zaangażowania nauki w działaniach wspierających innowacje dla biznesu oraz dla samorządu. W przypadku braku występowania uczelni technicznych w regionie, wykorzystywanie mocnych stron istniejących specjalizacji.

Współpraca oznacza inicjowanie wspólnych przedsięwzięć, podnoszących jakość współpracy, inicjowanie przedsięwzięć wizerunkowych, tworzących i pokazujących dobre praktyki współpracy, na przykład plany strategiczne w których promowana jest przedsiębiorczość gminy jako wspólne przedsięwzięcia gminy, małego i dużego biznesu oraz nauki. Plany strategiczne powinny uwzględniać potrzeby gminy, przedsiębiorców, nauki i lokalnej społeczności i koncentrować się na realizacji celów, np. podejmowanie działań wskutek których zwiększy się ilość miejsc pracy w gminie. Wspieranie przedsiębiorczości powinno odbywać się poprzez identyfikowanie potrzeb oraz określanie wspólnych celów samorządu, małego i dużego biznesu oraz nauki i tworzenie inicjatyw, które zaspokoją te potrzeby. Istotne jest stwarzanie łatwej w dostępie i przyjaznej przestrzeni, na przykład przestrzeni coworkingowej, gdzie każdy zarejestrowany przedsiębiorca może z niej skorzystać (wspólnego przedsięwzięcia biznesu i samorządu, gdzie samorząd udostępnia przestrzeń a całą organizacją zajmuje się biznes). Potwierdzono zatem zasadniczo słuszność przyjętych i weryfikowanych w różnych raportach instrumentów dla województwa kujawsko-pomorskiego

Komponent 3 - Metodyka tworzenia planów rozwoju lokalnego

Metodykę tworzenia planów rozwoju lokalnego opracował prof. Rafał Kasprzak. W badaniu tym opisał problematykę programów rozwoju gospodarczego (PRG), w tym opracował założenia merytoryczne dla PRG czy problematykę scenariuszy wdrożenia PRG wraz z identyfikacją niezbędnych źródeł danych i zadań badawczo-analitycznych. Opracował ogóle zarysy tworzenia takich programów. Wskazał instrumenty wspierania przedsiębiorczości przez gminę jak: instrumenty prawne i administracyjne, instrumenty planistyczne, infrastrukturalne, miękkiego wsparcia i finansowe.

Prof. Krzysztof Kietliński w ramach tego zadania dokonał projektowanie kwerendy na potrzeby identyfikacji zakresu analiz społeczno-ekonomicznych niezbędnych do opracowania metodyki Programu Rozwoju Gospodarczego (PRG) gminy. Przygotowany kwestionariusz ma na celu ocenić poziom moralności pracowników jednostki samorządu terytorialnego.

Dr Michał Matuszewicz wykonał analizę i ocenę oraz wypracowanie koncepcji dla formuły współdziałania LOG z lokalnymi JST dla stosowania instrumentów wsparcia MŚP w ramach tworzonych lokalnych programów gospodarczych realizowanych w oparciu o model aktywnej przedsiębiorczej gminy. Wypracowanie zasad dla doboru instrumentów wsparcia w zależności od lokalnych uwarunkowań funkcjonowania środowiska przedsiębiorców wraz z oceną proponowanych regulacji prawnych w formule OSR. W części pierwszej omówione zostały teoretyczne aspekty związane z pobudzaniem przedsiębiorczości. Przedstawiona została także gama instrumentów, które są do wykorzystania przez jednostki samorządu terytorialnego do pobudzania przedsiębiorczości w poszczególnych regionach. Należy pamiętać, że istnieje ich bardzo dużo, a ich klasyfikacja jest dość różnorodna. W drugiej części opracowania autor skupił się na możliwych do zastosowania instrumentach, w stosunku do poszczególnych modeli gmin. Ze względu na to, że celem projektu było wypracowanie koncepcji dla formuły współdziałania Lokalnych Organizacji Gospodarczych z Jednostkami Samorządu Terytorialnego dla stosowania instrumentów wsparcia MŚP w ramach tworzonych lokalnych programów gospodarczych, realizowanych w oparciu o model aktywnej przedsiębiorczej gminy, dopasowanie poszczególnych narzędzi wspierania przedsiębiorczości zostało oparte o odpowiedni model funkcjonowania gminy. Zidentyfikowano sześć takich modeli: (1) Model obowiązujący w

największych miastach województwa (powiatach grodzkich) opierający się na wielofunkcyjnym charakterze ośrodków stymulowania rozwoju społecznego; charakteryzuje się też relatywnie obiektywnie niskim bezrobociem (2) Model obowiązujący w gminach podmiejskich położonych w rejonie Bydgoszczy i Torunia, opierający się na bardzo dobrym stanie rozwoju przedsiębiorczości, praktycznym braku bezrobocia i presji w kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej; (3) Model obowiązujący w gminach przywęglowych dróg A-1 i S-5, opierający się na wyjątkowo korzystnych predyspozycjach dla rozwoju działalności wymagających bardzo dobrej dostępności transportowej w ujęciu międzyregionalnym (np. logistyka, wielkoskalowa produkcja). (4) Model obowiązujący w gminach wielofunkcyjnych, położonych peryferyjnie w stosunku do głównych ośrodków województwa opierający się na dużym znaczeniu rolnictwa; (5) Model obowiązujący w pozostałych gminach wielofunkcyjnych (nieleżących peryferyjnie w stosunku do głównych ośrodków miejskich województwa), opierający się na funkcji rolniczej i stałej przewadze zapotrzebowania na miejsca pracy poza rolnictwem; (6) Model obowiązujący w gminach miejskich (poza 4 miastami prezydenckimi -powiatami grodzkimi), w których podstawową determinantą rozwoju przedsiębiorczości jest ograniczona niewielka powierzchnia administracyjna gminy miejskiej, dostępność terenów inwestycyjnych.

Autor określił również zakres funkcjonowania Lokalnych Organizacji Gospodarczych, które zostały pomyślane jako organizacje łączące w sobie przedstawicieli lokalnej władzy publicznej i lokalnych przedsiębiorców. Zakres działań LOG powinien polegać przede wszystkim na: (1) Udzielaniu bezpośredniego wsparcia przedsiębiorcom, w tym: wsparciu przy powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych, udzielaniu wsparcia doradczego już istniejącym podmiotom; udzielaniu wsparcia finansowego MŚP za pośrednictwem istniejących funduszy współpracujących z LOG; (2) Oddziaływaniu na lokalną politykę jst, w tym konkretyzacji działań wspólnoty lokalnej niezbędnych z punktu widzenia lokalnych przedsiębiorców; aktualizacji strategii rozwoju jst; uzgadnianiu z administracją samorządową działań ukierunkowanych na przedsiębiorców.

Wymienił i omówił także wiele nowych instrumentów wsparcia jak planistyczne i prawno – administracyjne, 2) instytucjonalno – organizacyjne, 3) ekonomiczno – finansowe, 4) infrastrukturalne, 5) współpracy z przedsiębiorcami oraz pozyskiwania inwestorów i funduszy z zewnątrz, 6) pozostałe. W ujęciu szczegółowym zaproponował w zależności od modelu kilkadziesiąt takich instrumentów. Analizował przy tym wpływ tych instrumentów na poszczególne typy gmin.

Dr Piotr Russel w swoim raporcie pt.: „Analiza i identyfikacja formuł regulacji instrumentów wsparcia, możliwych do zastosowania w ramach instytucji LOG na rzecz programowania aktywnej polityki prorozwojowej gmin w oparciu o wyniki badań ankietowych oraz badań NIK i analiz Biura Analiz Sejmowych. Rekomendacje w zakresie możliwości stosowania w warunkach krajowych, europejskich i pozaeuropejskich instrumentów wsparcia, w kontekście wyników badań, oraz w szczególności z ocen wynikających z dotychczasowych badań ankietowych” przedstawił wyniki badania NIK i BAS dotyczące wykorzystania instrumentów wsparcia przedsiębiorczości przez jednostki samorządu terytorialnego w kontekście oczekiwań przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego. Wyżej wymienione opracowania nawiązywały do instrumentu 1 oraz 4, chociaż w raporcie dr P. Russela można odnaleźć rekomendacje w zasadzie do każdego z weryfikowanych instrumentów. Autor zalecał również wykorzystanie instrumentów zbadanych w innych krajach jak możliwość stosowania ulg i

zwolnień podatkowych w podobny sposób jak w Niemczech czy finansowanie typu Explorer, które pozwala zdobyć wiedzę na temat wejścia na rynki międzynarodowe, uczestniczyć w zagranicznych targach z grupą MŚP lub zgromadzić grupę MŚP na tzw. wspólne okazje eksportowe, co jest praktykowane w Finlandii, itd. Wyniki jego badań w ujęciu bardziej szczegółowym pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków i rekomendacji:

- 1) Spośród ekonomiczno-finansowych instrumentów wsparcia najczęściej wykorzystywaną formą pomocy przez władze gminne w Polsce jest stosowanie ulg i zwolnień podatkowych²; choć bez wątplenia jest to instrument atrakcyjny dla przedsiębiorców, gdyż pozwala obniżyć bieżące koszty ich działalności, to wydaje się, iż w celu zwiększenia efektywności jego wykorzystania należałoby uwzględnić: 1) warunkowość udzielania ulg i zwolnień (np. od utworzenia i utrzymania określonej liczby miejsc pracy) oraz 2) stabilność prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki podatkowej, która może mieć istotny wpływ na podejmowane na danym terenie przedsięwzięcia inwestycyjne.
- 2) Ankietowani przedsiębiorcy z sektora MŚP prowadzący działalność na terenie woj. kujawsko-pomorskiego relatywnie dobrze oceniają wysokość płaconych podatków i opłat lokalnych – 40% ankietowanych uznało stawki tych danin za odpowiednie, 41% było odmiennego zdania, a 19% nie potrafiło określić swojego stanowiska, co zasadniczo należy uznać za nienajgorszy wynik biorąc pod uwagę generalną niechęć podatników do ponoszenia ciężaru danin publicznych. Z drugiej jednak strony dla części przedsiębiorstw daniny te mogą być nadmierne, o czym świadczy fakt, iż w jednym z badań ankietowych wysokość podatków i opłat została wskazana przez badane przedsiębiorstwa jako trzecia najważniejsza bariera hamująca rozwój działalności.
- 3) O ile instrumenty związane z uprawnieniami gmin do obniżania stawek lub umarzania podatków czy opłat lokalnych są stosowane w blisko połowie ankietowanych gmin należących do województwa kujawsko-pomorskiego, o tyle relatywnie rzadko stosowane są inne instrumenty finansowe – zaledwie 9,4% gmin udziela wsparcia poręczeniowego, a 15% gmin stosuje preferencyjne warunki kredytowe dla przedsiębiorców³; dotychczasowa praktyka oraz ryzyko związane z tego rodzaju instrumentami wskazuje, iż same gminy są słabo przygotowane (w tym nie dysponują odpowiednim zapleczem kapitałowym) do pełnienia tej funkcji; niemniej wydaje się, iż mogą one pośrednio uczestniczyć w tego rodzaju pomocy np. poprzez uczestnictwo w powoływaniu odpowiednich instytucji otoczenia biznesu jak np. fundusze pożyczkowe czy poręczeniowe.
- 4) Przeprowadzone wśród przedsiębiorców reprezentujących sektor MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego badanie⁴ pokazało istniejącą wśród tej grupy przedsiębiorców lukę kapitałową oraz to, że istniejące na rynku możliwości finansowania inwestycji nie odpowiadają ich potrzebom. Stąd też ciekawą inicjatywą jest pomysł powołania specjalnego funduszu, który wspierałby finansowo rozwijające się małe i średnie przedsiębiorstwa poprzez inwestycje o charakterze kapitałowym. Wstępnie przyjęto, iż udziałowcami tego funduszu byłiby:

² Choć z badań wynika, iż dostępność tego typu wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim jest niższa aniżeli w całej Polsce.

³ Z ogólnopolskiego badania przeprowadzonego przez BAS wynika, iż wsparcie tego typu najczęściej było kierowane do spółek komunalnych, a bardzo rzadko do pozostałych przedsiębiorców.

⁴ M. Kwiecińska-Zdrenka, *Wyniki badania ankietowego*. Raport z badań wykonanych w ramach projektu REGIOGINA, Pracownia badań SOMA, maj 2020.

EBI (22%), Kujawsko Pomorski Funduszu Rozwoju (22%), gminy i powiaty (5%) oraz przedsiębiorcy (51%). Z przeprowadzonych badań ankietowych można również wyciągnąć wniosek, iż istotnym utrudnieniem przy jego powoływaniu może być niechęć znacznej części przedsiębiorców do współpracy z innymi przedsiębiorcami oraz jednostkami samorządu terytorialnego; pozytywnym sygnałem jest fakt, iż co 10. ankietowany wskazał, iż byłby gotowy do współpracy z innymi firmami jako partnerem finansowego przedsięwzięcia, gdyby była gwarancja udziału EBI jako partnera finansowego, zaś 31,1% ankietowanych wyraziła gotowość do współpracy, w sytuacji gdy będą znane zasady funkcjonowania takiego przedsięwzięcia i przygotowana jego organizacja⁵.

- 5) Spośród narzędzi infrastrukturalnych największa aktywność gmin dotyczy budowy, rozbudowy i poprawy jakości dróg oraz rozwiązań komunikacyjnych, a także infrastruktury komunalnej – podejmowane działania w tym obszarze są zasadniczo pozytywnie oceniane przez ankietowane podmioty z województwa kujawsko-pomorskiego należące do sektora MŚP (62% z nich pozytywnie oceniło stan infrastruktury technicznej, obejmującej m.in. infrastrukturę drogową, energetyczną, wodno-kanalizacyjną oraz transport publiczny); ankietowani przedsiębiorcy znacznie gorzej ocenili dostępność gruntów pod inwestycje (37% ankietowanych korzystnie oceniło ten aspekt wsparcia, 25% było przeciwnego zdania, a 37% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stanowiska).
- 6) Rekomendowane przez firmę PwC działania mające na celu zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego powinny obejmować uzbrajanie określonych terenów inwestycyjnych, podejmowanie działań w celu przygotowanie dużych terenów inwestycyjnych mogących przyjąć inwestycje o znaczeniu krajowym i rozbudowa istniejących parków przemysłowych, a także wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych, w szczególności w gminach o charakterze nierolniczym, w którym dostępność terenów inwestycyjnych jest obecnie niewielka.
- 7) Mimo zaobserwowanej w ciągu ostatniej dekady poprawy w zakresie postrzegania przez przedsiębiorców z woj. kujawsko-pomorskiego sposobu wykorzystania przez gminy narzędzia planistycznego jakim są MPZP nadal dla części respondentów barierą w rozwoju działalności gospodarczej są ograniczenia z nich wynikające; ponadto istotnym problemem jest fakt, iż dla trzeciego pod względem powierzchni terenu inwestycyjnego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (Łabędź w gminie Ryńsk, pow. 149 ha) przeszkodą w jego wykorzystaniu jest brak MPZP oraz dodatkowo przebiegające na powierzchni linie energetyczne.
- 8) Obowiązujące przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie nakładają na gminy szerokich obowiązków w zakresie przeprowadzania konsultacji społecznych przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego; rekomendowanym rozwiązaniem powinna być albo

⁵ Należy zwrócić uwagę, iż jedną z możliwych form prawnych przy tworzeniu tego typu funduszy jest spółka komandytowo-akcyjna, ale zgodnie z obowiązującymi regulacjami gminy mogą uczestniczyć w takiej spółce tylko jako akcjonariusze, będąc tym samym pasywnym współnikiem, który nie prowadzi spraw spółki.

zmiana przepisów prawnych lub też podejmowanie innych działań mających na celu upowszechnienie różnych form konsultacji społecznych w tym obszarze, w tym obejmujących zarówno konsultacje bezpośrednie, jak również przy wykorzystaniu komunikacji elektronicznej.

- 9) Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych przez BAS i NIK wynika również, iż znaczna część polskich gmin nie posiada żadnego dokumentu o charakterze strategicznym zawierającego cele i zadania z zakresu wspierania przedsiębiorczości – rekomendowanym rozwiązaniem jest przygotowanie lokalnych programów wspierania przedsiębiorczości przy możliwie dużej partycypacji lokalnych przedsiębiorców (w przypadku mniejszych gmin, zwłaszcza typowo rolniczych tego typu cele i zadania mogłyby stanowić część planu rozwoju lokalnego danej gminy). Pożądanym rozwiązaniem jest również, aby w strukturze rady każdej gminy funkcjonowała co najmniej jedna komisja, której przedmiotem działania byłyby m.in. sprawy z zakresu współpracy z przedsiębiorcami, strategii i planów rozwoju gminy. Wśród dobrych praktyk przedsiębiorcy z woj. kujawsko-pomorskiego reprezentujący sektor MŚP wskazywali również na funkcjonowanie rozwiązania polegającego na tym, iż rada gminy w ramach komisji ds. rozwoju gospodarczego stosuje wysłuchania przedsiębiorców.
- 10) Zasadnym jest, aby w tworzonych lokalnych programach wspierania przedsiębiorczości uwzględniać np. potrzebę cyklicznych badań wśród przedsiębiorców, w tym na temat dostosowania szkolnictwa zawodowego do ich potrzeb oraz przy współpracy z samorządem powiatowym oraz lokalnymi przedsiębiorcami podejmować działania mogące niwelować niedopasowania na lokalnym rynku pracy (ankietowani przedsiębiorcy z sektora MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego jako jedną z głównych barier rozwoju działalności wskazywali na problemy ze znalezieniem pracowników). Pożądanym byłoby również stworzenie rozwiązania umożliwiającego realny wpływ lokalnych przedsiębiorców na kształt budżetu gminy – w tym celu mogłaby zostać wykorzystana instytucja wysłuchania publicznego.
- 11) Badanie przeprowadzone wśród gmin z woj. kujawsko-pomorskiego wykazało, iż w ponad 1/3 z nich (37,7% wskazań) przyjęto rozwiązanie, w którym obsługą potencjalnych inwestorów w gminie zajmuje się bezpośrednio wóldarz lub jeden z jego zastępców, zaś blisko 1/5 gmin (18,9% odpowiedzi) wskazuje na brak jakiegokolwiek komórki w urzędzie gminy/miasta, która byłaby odpowiedzialna za koordynację obsługi potencjalnych inwestorów. Tylko największe miasta są w stanie utworzyć oddzielne jednostki, które specjalizują się w obsłudze inwestorów. W województwie kujawsko-pomorskim są to: Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., Centrum Wspierania Biznesu w Toruniu oraz Centrum Obsługi Inwestora funkcjonujące w ramach Urzędu Miasta (Włocławek i Inowrocław). W mniejszych gminach rekomendowanym rozwiązaniem jest tworzenie punktów bezpośredniego kontaktu dla inwestorów (tzw. *one stop shop*) – albo w formie ustrukturalizowanej, tj. np. wydział/ departament w strukturze urzędu albo nieustrukturalizowanej, tj. utworzenia w urzędzie samodzielnego stanowiska, na którym byłaby zatrudniona osoba dedykowana do kontaktów z przedsiębiorcami.
- 12) JST mogą również wspierać przedsiębiorczość poprzez zaangażowanie w powoływanie odpowiednich instytucji otoczeniu biznesu (IOB); z badania firmy PwC wynika, iż na terenie woj. kujawsko-pomorskiego działa obecnie 89 tego typu instytucji, które oferują

różnego rodzaju usługi o charakterze informacyjnym, szkoleniowym, doradczym, finansowym, networkingowym czy pomocy w zakresie rekrutacji. Jednocześnie część ankietowanych przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego podchodzi z dużą dozą ostrożności do współpracy z IOB. Wydaje się, iż jednym ze sposobów zmniejszenia wskazywanego przez część przedsiębiorców braku zaufania do instytucji otoczenia biznesu mogłaby być lepiej komunikowana przez jednostki samorządu terytorialnego informacja o tym, że dana JST jest zaangażowana w tworzenie danej IOB i tym samym przyczynić się zarówno do zwiększenia wiarygodności samej IOB, jak również spopularyzować wiedzę na temat usług oferowanych przez funkcjonujące na danym terenie instytucje otoczenia biznesu. Innym rozwiązaniem jest system certyfikacji IOB stosowany np. Samorząd Województwa Mazowieckiego.

- 13) W świetle otrzymanych wyników badań ankietowych wskazujących, iż tylko nieco ponad 1/3 badanych MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego należy do stowarzyszeń biznesowych lub branżowych za zasadny należy uznać postulat sformułowany w raporcie Najwyższej Izby Kontroli mówiący o konieczności większego zaangażowania gmin w zachęcaniu lokalnych przedsiębiorców do zakładania ich organizacji i stowarzyszeń, co mogłoby sprzyjać wzmocnieniu mikro- i małych przedsiębiorstw, a także zachęcać do zakładania nowych podmiotów
- 14) Dość skromnie przedstawia się oferta instrumentów wsparcia inwestora na poziomie gminy, gdzie najczęściej wskazywanym instrumentem jest informowanie przedsiębiorców o istotnych z ich punktu widzenia wydarzeniach (66% wskazań). Jednak nawet w przypadku tak elementarnej usługi nie wykorzystuje go ok. 1/3 badanych gmin z woj. kujawsko-pomorskiego. Tylko około połowa ankietowanych gmin (50,9%) przygotowuje i prezentuje oferty dostępnego wsparcia na inwestycje, a niespełna 1/3 informuje o istotnych zmianach w prawie, które mają wpływ na ich działalność.
- 15) W współczesnej gospodarce niezwykle ważnym instrumentem jest odpowiednie wykorzystanie stron internetowych urzędów na potrzeby wspierania przedsiębiorczości. Badanie przeprowadzone przez firmę PwC ujawniło, iż tylko ok. połowa ankietowanych gmin w województwie kujawsko-pomorskim posiada dostępną w języku polskim dedykowaną zakładkę na stronie internetowej urzędu poświęconą inwestycjom. Taką samą zakładkę dostępną w języku obcym posiadało zaledwie 14,5% urzędów gminnych.
- 16) Przeprowadzony przegląd rozwiązań międzynarodowych dotyczących instrumentów wsparcia przedsiębiorczości przez władze lokalne i regionalne pozwolił na zidentyfikowanie wielu ciekawych rozwiązań, z których część mogłaby zostać zaadaptowana na gruncie polskim. W szczególności należy zwrócić uwagę na następujące instrumenty:
 - Fora Biznesu (Dania) – funkcjonujące na szczeblu regionalnym fora składają się z przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych, przedsiębiorców, instytucji edukacyjnych, pracowników i menedżerów. Do ich zadań należy m.in. przygotowanie regionalnych strategii rozwoju biznesu, monitorowanie warunków rozwoju, rekomendowanie rządowi współfinansowania (m.in. ze środków UE) działań na rzecz rozwoju biznesu, a także wskazywanie tych obszarów, gdzie przepisy dla MŚP są szczególnie uciążliwe; wykorzystanie tego rozwiązania w Polsce może pomóc zwiększyć zarówno zakres partycypacji społecznej w zakresie

przygotowania i realizacji regionalnych strategii rozwoju, poprawić efektywność alokacji środków (w tym z budżetu UE) na działania prorozwojowe, jak również wskazywać rządowi (np. poprzez Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw) te przepisy prawa, które hamują rozwój MŚP;

- Rady regionalne (Finlandia) – rady te to ustawowe wspólne władze gminne, w których każda gmina regionu musi być członkiem; rady te mają dwa główne zadania wynikające z przepisów prawa: rozwój regionalny oraz regionalne planowanie przestrzenne; implementacja w Polsce rozwiązania fińskiego mogłaby pomóc w planowaniu i koordynacji działań dotyczących rozwoju regionalnego i regionalnego planowania przestrzennego;
- szeroki pakiet instrumentów i strategii finansowania (Niemcy) – wsparcie finansowe w ramach wspólnego zadania władz federalnych oraz regionalnych koncentruje się na promocji małych i średnich przedsiębiorstw, podniesieniu poziomu technologicznego i innowacji⁶, a także wspieraniu przedsiębiorczości na obszarach wiejskich; wsparcie to w dużym stopniu dotyczy inwestycji związanych z budową nowoczesnej infrastruktury produkcyjnej dla inwestorów. W Polsce istnienie długoterminowych form wsparcia o charakterze finansowym, wspierających zrównoważony rozwój regionalny powinno stanowić ważny element strategii rozwoju każdego województwa;
- wsparcie finansowe w zakresie internacjonalizacji MŚP (Finlandia) – oferowana pomoc pozwala zdobyć wiedzę na temat wejścia na rynki międzynarodowe, uczestniczyć w zagranicznych targach z grupą MŚP lub zgromadzić grupę MŚP na tzw. wspólne okazje eksportowe; wykorzystanie tych rozwiązań mogłoby zwiększyć niski stopień internacjonalizacji MŚP (badanie ankietowe przeprowadzone na potrzeby niniejszego projektu badawczego pokazało, iż zaledwie 4,2% przedsiębiorstw reprezentujących sektor MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego eksportuje swoje towary⁷),
- współpraca w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (Szwajcaria) – w celu zapewnienia wystarczającej liczby miejsc nauki zawodu oraz rozwoju nowoczesnych programów kształcenia i szkolenia zawodowego wykształciła się potrzeba współpracy Państwowego Sekretariatu ds. Edukacji, Badań Naukowych i Innowacji z administracją rządów kantonalnych, organizacjami i stowarzyszeniami zawodowymi oraz gospodarczymi, a także z innymi partnerami społecznymi; podjęcie działań w tym obszarze w Polsce wydaje się koniecznością biorąc pod uwagę fakt, iż jedną z najistotniejszych barier w rozwoju przedsiębiorczości (zgłaszaną również przez przedsiębiorców z woj. kujawsko-pomorskiego) jest problem ze znalezieniem pracowników;

⁶ Szczególnie zalecane jest wsparcie w zakresie działalności innowacyjnej, gdyż z badań wynika, iż w latach 2016-2018 zaledwie 18,8% badanych przedsiębiorstw z sektora MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego wprowadziło innowacje produktowe, 16,6% wdrożyło innowacje procesowe, 21,7% innowacje organizacyjne, a 18,8% innowacje marketingowe zob. zob. M. Zastempowski i in., *Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*

w województwie kujawsko-pomorskim. Toruń 2020.

⁷ Tamże.

- lokalne jednostki usług biznesowych (Dania) – funkcjonujące na szczeblu gminnym jednostki zatrudniają zazwyczaj od trzech do dziesięciu pracowników i świadczą usługi doradcze zarówno dla nowych, jak i istniejących już podmiotów, często pomagają także w zapewnianiu odpowiednich lokalizacji biznesowych; w polskich realiach rekomendowanym rozwiązaniem jest, aby w każdej gminie funkcjonował punkt bezpośredniego kontaktu dla inwestorów (tzw. *one stop shop*) – jego forma powinna być dopasowana do wielkości, potrzeb i możliwości finansowych danej gminy;
- inicjatywy klastrowe (Francja) – ich celem jest wzmocnienie sektora MŚP w regionie; JST mogą wspierać lub uczestniczyć w inicjatywach klastrowych, będących geograficznym skupiskiem przedsiębiorstw należących do tego samego lub pokrewnych sektorów, dostawców oraz powiązanych z nimi instytucji, które współpracują ze sobą; klastry mogą m.in. wspierać rozwój parków przemysłowych (np. Tarnowski Klaster Przemysłowy) czy też działać na rzecz rozwoju przedsiębiorstw z określonego, ważnego dla regionu, sektora (np. Bydgoski Klaster Przemysłowy, który skupia przedsiębiorstwa z branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw sztucznych oraz szereg instytucji okołobiznesowych, w tym uczelnie, jednostki badawczo-rozwojowe, urzędy, stowarzyszenia przedsiębiorców i fundusz poręczeniowy); działania gmin w zakresie wsparcia inicjatyw klastrowych mogą obejmować np. promocję współpracy podmiotów gospodarczych, wizyty studyjne w klastrach, opracowywanie raportów i analiz dotyczących klastrów, promocję branż, w których działają klastry, tworzenie infrastruktury technicznej na rzecz klastra, podnoszenie kwalifikacji przedsiębiorców czy IOB na potrzeby klastrów⁸;
- ekosystemy startupowe (USA) – największe polskie miasta zaczynają dostrzegać potrzebę wspierania przedsiębiorczości innowacyjnej, czego przykładem jest urząd m.st. Warszawy, który oferuje obecnie najbogatszą ofertę wsparcia dla startupów spośród jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Obejmuje ona m.in.: finansowanie z budżetu miasta programów akcelerycyjnych dla startupów, wynajem i udostępnianie nowoczesnej powierzchni biurowej i konferencyjnej w dwóch miejskich inkubatorach przedsiębiorczości, a także współorganizowanie i współfinansowanie z budżetu miast krajowych i międzynarodowych imprez dla startupów⁹;
- regularne konsultacje z lokalnymi przedsiębiorcami oraz zredukowanie barier o charakterze formalnym (instrument lokalny stosowany w jednym z miast

⁸ Wsparcie wszelkich inicjatyw w zakresie wzmocnienia współpracy jest konieczne, gdyż jak wynika z badań przeprowadzonych przez zespół pod kierownictwem M. Zastempowskiego 39,9% ankietowanych przedsiębiorstwa reprezentujących sektor MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego deklaruje brak współpracy z innymi podmiotami (w tym innymi przedsiębiorstwami), a spośród 60,1% przedsiębiorstw „współpracujących” zdecydowana większość (85,3%) współpracuje przede wszystkim z innymi przedsiębiorstwami sektora MŚP, w mniejszym stopniu (53,1%) z dużymi przedsiębiorstwami, a znacznie rzadziej deklarowana jest współpraca z pozostałymi instytucjami, tj. instytucjami finansowymi, organizacjami administracji publicznej, organizacjami branżowymi, organizacjami pozarządowymi oraz edukacyjnymi i naukowo-badawczymi. Zob. M. Zastempowski i in., *Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim*. Toruń 2020.

⁹ A. Grycuk, *Wybrane narzędzia wspierania startupów w Polsce*. „Studia BAS” Nr 2 (58) 2019, s.173-174.

w Wietnamie) – jego wykorzystanie stwarzałyby szansę na poprawę klimatu inwestycyjnego w Polsce; ankietowane przedsiębiorstwa z sektora MŚP z woj. kujawsko-pomorskiego wśród głównych barier prowadzenia działalności gospodarczej wskazywały oprócz trudności z pozyskaniem pracowników i wysokości płaconych podatków i opłat lokalnych na: 1) brak znajomości potrzeb przedsiębiorców wśród przedstawicieli władz i urzędników oraz 2) czasochłonność i niską jakość obsługi przedsiębiorców w urzędach i innych instytucjach państwowych;

- wykorzystanie potencjału parków naukowych (Szwecja) – funkcjonująca tam sieć składa się z 6 parków naukowych i stanowi bazę współpracy w zakresie badań i rozwoju, a także innowacji i przedsiębiorczości, w tym wsparcia MŚP; wszystkie parki są powiązane z działającymi w regionie uniwersytetami, funkcjonują w jednej sieci regionalnej i specjalizują się w wybranych obszarach tematycznych jak np. tekstylia, zrównoważony transport czy ICT; działania w tym obszarze mogłyby pomóc w zwiększeniu wydatków na działalność badawczo-rozwojową, gdyż jak wynika z badań ankietowych ok. 56% mikro- i małych przedsiębiorstw z woj. kujawsko-pomorskiego nie przeznaczyła w 2018 r. żadnych środków na działalność B+R¹⁰;
- strefy inwestycji biznesowych (Holandia, Amsterdam) – wspólne inwestycje przedsiębiorców i/lub właścicieli w jakość swojego otoczenia biznesowego; rozwiązanie to polega na tym, iż podmioty znajdujące się na wyznaczonym obszarze (np. ulicy) płaca składki, które zasilają utworzone w tym celu stowarzyszenie lub fundację i które przeznaczone są na poprawę jakości życia, środowiska lub bezpieczeństwa na wyznaczonym obszarze¹¹;
- wykorzystanie stron internetowych na potrzeby wspierania przedsiębiorców (Holandia¹²) – rozwiązanie to polega na tym, iż w zakładce „Przedsiębiorcy” znajdują się kompleksowe informacje dotyczące m.in. zakładania działalności gospodarczej, przepisów regulujących jej prowadzenie, informacji w zakresie niezbędnych zezwoleń, podatków od nieruchomości, obiektów do wynajęcia, zasad używania przestrzeni publicznej, pozwoleń na budowę, wsparcia gminy dla przedsiębiorców, informacji o przetargach i zasadach przetargów publicznych; istnieje również możliwość komunikowania się z gminą poprzez stronę internetową, udostępniane są kontakty telefoniczne oraz adresy poczty elektronicznej lub bezpośrednie kontakty z urzędnikami; przykład holenderski pokazuje jak w efektywny sposób można wykorzystać stronę internetową urzędu zarówno do zaprezentowania możliwie kompleksowej informacji dotyczącej warunków prowadzenia działalności gospodarczej oraz istniejących systemów

¹⁰ W przypadku małych przedsiębiorstw udział przedsiębiorstw nieprzeznaczających żadnych środków na badania i rozwój wynosił 40,9%. Zob. M. Zastempowski i in., *Sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim*. Toruń 2020.

¹¹ W Polsce podobne rozwiązanie, w formie stowarzyszenia aktywności lokalnej, proponowane było w prezydenckim projekcie ustawy z 2013 r. o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego oraz o zmianie niektórych ustaw.

¹² Na przykładzie strony internetowej Arnhem, stolicy prowincji Geldria.

wsparcia, jak również jako narzędzia komunikacji między gminą a przedsiębiorcami;

- edukacja ukierunkowana na przedsiębiorczość (Finlandia) – Polska powinna czerpać wzorce z fińskiego systemu edukacyjnego m.in. poprzez programy edukacyjne zwiększające poziom przedsiębiorczości, poziom dostępności wiedzy gospodarczej, zwłaszcza dotyczącej funkcjonowania różnych branż gospodarczych i metod finansowania rozwoju oraz pomocy w finansowaniu przedsięwzięć biznesowych, w tym nakierowanych na eksport; zdecydowanie należy zwiększyć zakres edukacji z przedsiębiorczości i przedsiębiorczego myślenia począwszy od najstarszych klas szkoły podstawowej (7-8 klasa) poprzez szkołę średnią i na wybranych uczelniach wyższych kończąc.

Komponent 4 - Identyfikacja i ocena funkcjonowanie istniejących instrumentów wsparcia dla MŚP (w tym LOG, LFRG, inkubatory przedsiębiorczości)

W ramach identyfikacji i oceny funkcjonowania istniejących instrumentów wsparcia dla MŚP w oparciu o badania niereaktywne i reaktywne, firma Soma wykonała badania sondażowe wśród MŚP. Badanie dotyczyło w szczególności luki finansowej stanowiącej o wykluczeniu MŚP z możliwości finansowania inwestycji (rozwoju) z ogólnodostępnych źródeł finansowania (kredyty bankowe) i wskazać przyczyny tego wykluczenia. Analiza dotyczyła także potencjalnego zainteresowania podmiotów sektora publicznego ze strony JST, jak i MŚP do zaangażowania organizacyjnego i kapitałowego w budowę LFRG. Wśród badanych firm przeważały takie, które powolnie się rozwijają. To firmy, których przychody rosną, ale jednocześnie rosną też koszty, co powoduje, że niezbędny jest im impuls rozwojowy, który zwiększy różnicę na korzyść przychodów bez przeciążenia kosztami. To potencjalni beneficjenci LFRG - stanowili 68,3% badanych firm.

Co trzecia z badanych firm doświadczała niedoborów finansowych. Są one związane przede wszystkim z nadmiernymi inwestycjami, także tymi finansowanymi ze źródeł zewnętrznych (pożyczki, kredyty). Konsekwencją jest trudność w dostępie do środków obrotowych – takiego problemu doświadcza co 10 z badanych firm. Jednocześnie jednak kwoty brakujące do uzyskania płynności są relatywnie niskie (mniej niż 100 tys. zł).

Z kolei w ramach analizy ekonomicznej dotyczącej instrumentów wsparcia jak Lokalne Organizacje Gospodarcze i inkubatorów przedsiębiorczości firma Trigait wykonała zadanie w postaci: „Analiza prawna z punktu widzenia prawa unijnego i polskiego możliwości wdrożenia potencjalnych instrumentów wsparcia dla MŚP ze strony jednostek samorządu terytorialnego,” w szczególności dokonano analizy barier w realizacji mikrostraf aktywności gospodarczej oraz lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości i centrów handlu lokalnego, z identyfikacją niezbędnych standardów i procedur ich tworzenia, w zakresie prawnym, dostępu do informacji i możliwości finansowania. Dla realizacji aktywności wzrostu produktywności lokalnych firm w sytuacji objęcia całości Polski statusem strefy ekonomicznej celowe było zidentyfikowanie instrumentów pozwalających na grupowanie aktywności gospodarczych w poszczególnych miejscowościach, zapewniając możliwość współpracy i synergii firm, a także lepszy dostęp do lokalnej infrastruktury technicznej, w tym również energetycznej i transportu. Zadanie obejmowało następujące zagadnienia:

1. Zebranie praktyk funkcjonowania małych, lokalnych stref gospodarczych w Polsce, wraz oceną ich funkcjonowania, w aspekcie organizacji i kosztów oraz zebranie i ocena metod

- grupowania działalności firm w małych miejscowościach i obszarach wiejskich w oparciu o analizy OECD.
2. Wypracowanie modelu optymalnej struktury terenowej strefy w kontekście możliwych potrzeb inwestycyjnych firm wraz z identyfikacją zachęt dla firm wskazujących na celowość inwestowania w określonych obszarach.
 3. Analiza potencjalnych ryzyk w zakresie pomocy publicznej w sytuacji wspierania realizacji stref i inkubatorów przez JST i wypracowanie modelu postępowania dla realizacji stref i inkubatorów w ramach aktualnego porządku prawnego wraz z modelem finansowania i wskazaniem standardowych składników kosztów.
 4. Propozycja instytucjonalnych rozwiązań na rzecz realizacji stref i inkubatorów oraz centrów handlu wraz ze wskazaniem propozycji zmian regulacji prawnych w formule wniosków de lege ferenda.

Koncepcją tworzenia Lokalnego Funduszu Rozwoju Gospodarczego zajęli się dr Grzegorz Maśloch, mgr Tomasz Poniński i Tomasz Ronikier. Dr G. Maśloch wykonał opracowanie formuły koncepcji działania i funkcjonowania Lokalnych Funduszy Rozwoju Gospodarczego działających we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego (JST), wraz z rekomendowaną polityką inwestycyjną, jako przesłanek dla regulacji prawnych umożliwiających funkcjonowanie funduszu w realiach otoczenia prawnego i ekonomicznego wraz ze wskazaniem zakresu interwencji publicznej oraz oceną ex ante w formule oceny skutków regulacji (OSR) dla wypracowanych propozycji regulacji, mgr Tomasz Poniński (Montaż finansowy LFRG wskazujący na określenie potencjalnych źródeł finansowania LFRG oraz ich procentowego udziału w całym LFRG. Symulacja całości przepływów w ramach montażu finansowego w odniesieniu do potencjalnego LFRG, z uwzględnieniem zarówno podmiotów organizacyjnych LFRG, podmiotów i osób zarządzających LFRG i klientów LFRG. Zdefiniowanie w oparciu o strukturę przepływów modelu funkcjonalnego LFRG wraz ze strategią inwestowania i dezinvestycji (wychodzenia z inwestycji) i mgr Tomasz Ronikier (Przeprowadzenie prac analitycznych dotyczących oceny sytuacji rynkowej w zakresie luki kapitałowej dla inwestycji planowanych do realizowania przez MŚP, opracowanie modelu przepływów finansowych działania lokalnych funduszy funkcjonujących w systemie hybrydowym finansowania publiczno prywatnego wraz z określeniem kategorii interwencji oraz oceną ryzyk ekonomicznych instrumentów inwestycyjnych możliwych do zastosowania przez fundusze, a także ryzyk inwestorów publicznych i prywatnych) oraz Łukasz Walczyna (Analiza możliwości funkcjonowania LOG na rzecz współpracy lokalnych podwykonawców z kluczowymi firmami wiodącymi regionu oraz kraju wraz z określeniem formuł współpracy, przy wykorzystaniu możliwości wsparcia ze strony funduszy poręczeniowych lub pożyczkowych działających na rzecz tworzenia konsorcjów przetargowych, leasingu oraz factoringu, z uwzględnieniem potencjalnej roli LFRG, wraz z oceną proponowanych regulacji prawnych w formule OSR). Z przeprowadzonych badań (w tym ankietowych przeprowadzonych przez firmę Soma) i analiz wynika, iż jedną z barier, która ogranicza rozwój MŚP jest luka kapitałowa. Luka finansowa oszacowana na podstawie ankiet jako wartości niezrealizowanych inwestycji wśród wszystkich MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego wynosiła 4 390,5 mln zł, przy czym aż 3 452,3 mln zł dotyczyło przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób, 485 mln zł - firm zatrudniających od 10 do 49 osób i 453,3 mln zł - podmiotów z 50-249 pracownikami. Luka nieprzyznanego finansowania, czyli sumaryczna wartość pożyczek, kredytów i leasingów, o które przedsiębiorstwa się ubiegały, ale których wnioski zostały odrzucone wyniosła 525,7 mln zł. LFRG ma za zadanie zapewnić wspólne środki dla finansowania MŚP, którego zarówno banki, jak również istniejące fundusze inwestycyjne i fundusze pożyczkowe nie dostarczają. Formuła działania LFRG tworzy więc lokalny klaster finansowy. Poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych angażujących kapitał lokalny przedsiębiorców i małych inwestorów tworzy się

lokalny rynek kapitałowy dla wspierania projektów w ramach powiatu/powiatów na których działa LFRG. Przewiduje się utworzenie kilku Lokalny Funduszy w ramach województwa, każdy z nich o kapitalizacji około 150 mln zł, w tym 49% kapitału publicznego, 51% - prywatnego działających w formule private equity – ASI. Buduje się w ten sposób atrakcyjność inwestycyjną dla gospodarki lokalnej oraz zapewnia wzrost produktywności i stabilizację dla rozwoju gospodarczego przedsiębiorstw z sektora MŚP w obszarze oddziaływania poszczególnych LFRG. Fundusz ma zapewnić MŚP dostęp do finansowania, które może być przeznaczone na kapitał obrotowy jak i na inwestycje. W komponencie 4 dotyczącym identyfikacji i oceny wspomnianych instrumentów wsparcia weryfikowano instrumenty od 5 do 8. Instrument jaki jest LFRG obok innych diagnozowanych instrumentów będzie również weryfikowany w II etapie (pilotażu).

Komponent 5 - Koncepcje założeń regulacji prawnych

Koncepcje założeń regulacji prawnych wraz z analizą środowiska regulacyjnego, w tym wskazaniem zakresu ewentualnych zmian w regulacjach na poziomie ustawowym oraz sformułowanie propozycji projektów aktów prawnych i towarzyszących dokumentów organizacyjnych odzwierciedlających wnioski zawarte w badaniach ekonomicznych realizowanych w ramach projektu wykonało 8 osób. Opracowanie nt. możliwości wdrażania potencjalnych instrumentów wsparcia dla MŚP w formule trwałej współpracy pomiędzy lokalnym samorządem na poziomie gmin, lub ich grup, albo w ramach powiatu, ze środowiskami przedsiębiorców wraz z określeniem optymalnych prawnych form trwałej instytucjonalnej współpracy samorządu lokalnego ze środowiskami przedsiębiorców oraz oceną możliwości zaimplementowania w Polsce hybrydowych struktur w formie wspólnych instytucji samorządu i przedsiębiorców, zapewniających dostęp do informacji, szkoleń i bieżącego doradztwa, jak również możliwości oddziaływania na bieżącą politykę JST i kształtowanie lokalnych programów gospodarczych w formule „Quangos” wykonał mgr Grzegorz Kubalski. W opracowaniu tym autor skupił się m.in. na weryfikacji prawnej zaproponowanych w analizach ekonomicznych instrumentów wsparcia i wskazał kierunki potencjalnych zmian ustawodawczych. Raport „Występowanie i dopuszczalność pomocy publicznej w mechanizmach finansowania ryzyka” oraz „Mechanizm kształtowania budżetu gminy poprzez zmianę kalendarium budżetowego i szczegółowości określania budżetu, wraz z prowadzeniem konsultacji co do jego założeń ze środowiskami gospodarczymi. Ocena możliwości wyodrębnienia komunalnej części wymiaru podatku dochodowego od osób fizycznych wraz z propozycją systemową ulg inwestycyjnych udzielanych przez gminy dla lokalnych przedsiębiorców” wykonał prof. Michał Bitner. Autor wnikliwie przedstawił zasady uchwalania budżetu i udziału lokalnych MŚP w ich uchwalaniu. Wskazał potencjalną rolę MŚP w tej procedurze, która sprzyjałaby w przyszłości poprawie funkcjonowania MŚP.

Z kolei prof. Artur Nowak-Far obok innych wykonawców w raporcie „Konceptcja założeń regulacji prawnych wraz z analizą środowiska regulacyjnego, w tym wskazanie zakresu ewentualnych zmian w regulacjach na poziomie ustawowym oraz sformułowanie propozycji projektów aktów prawnych i towarzyszących dokumentów organizacyjnych odzwierciedlających wnioski zawarte w badaniach ekonomicznych realizowanych w ramach projektu” przedstawił „Opracowanie koncepcji otoczenia prawnego i organizacyjnego w zakresie możliwości i celowości regulacji funkcjonowania inkubatora przedsiębiorczości oraz lokalnej strefy rozwoju gospodarczego i systemu budowania lokalnych rynków wraz z założeniami regulacji dla ich potencjalnego wdrażania przez jednostki samorządu terytorialnego (jst) w ramach działalności Lokalnych Organizacji Gospodarczych”. Zaproponował po analizie bieżących możliwości

prawnych dla tego instrumentu (inkubatorów przedsiębiorczości) następujące akty prawne, które powinny ułatwić funkcjonowanie tego instrumentu: (1) Ustawa o zmianie ustawy o samorządzie gminnym i zmianach innych ustaw; (2) Regulamin zarządzania własnością intelektualną przez inkubator przedsiębiorczości; (3) Umowa współpracy konsorcyjnej (z klauzulą przeniesienia praw autorskich oraz klauzulą zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa); (4) Statut spółdzielni zakupowej (produktów nierolniczych); (5) Projekt ustawy o lokalnych strefach aktywności gospodarczej i inkubatorach przedsiębiorczości; (6) Statut fundacji gminnej (komercyjnej) prowadzącej inkubator technologiczny.

Prof. Piotr Zapadka wykonał „Opracowanie badania środowiska regulacyjnego oraz koncepcja założeń regulacji wraz z analizą możliwości interwencji regulacyjnej wobec planowanych rozwiązań organizacyjnych Lokalnych Funduszy Rozwoju Gospodarczego (LFRG). Autor podsumował w raporcie założenia tworzenia LFRG i określił formalno-prawny sposób jego utworzenia. Ustalił m.in., iż należałoby ogłosić konkurs na wybór zespołu zarządzającego LFRG, itd. Prof. P. Zapadka zaproponował też następujące akty prawne: (1) Regulamin konkursu na wybór zespołu zarządzającego; (2) Projekt umowy inwestycyjnej; (3) Projekt umowy spółki (SPV); (4) Projekt statutu SKA; (5) Projekt wniosku do KNF ws wpisu do rejestru zarządzających ASI.

Dr Michał Turczyk opracował koncepcję założeń konkretnych regulacji wraz ze stanowiącą ich podstawę analizą otoczenia prawnego i praktyk działania Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST) - propozycja projektów aktów prawnych dla organizacji urzędu gminy nakierowanego na aktywne wspieranie przedsiębiorczości w funkcjonowaniu gminy. Wykorzystał analizy wyników badań uzyskanych przez innych badaczy w trakcie realizacji Projektu. Wskazał 4 obszary, które powinny zostać uregulowane aktami prawnymi jak: OBSZAR I: włączenie przedsiębiorców w stanowienie prawa miejscowego, OBSZAR II: dedykowana ścieżka obsługi przedsiębiorców/inwestorów, OBSZAR III: ulgi i zwolnienia podatkowe i OBSZAR IV: współpraca w zakresie szkolnictwa zawodowego i technicznego. Zaproponował następujące akty prawne:

- (1) Uchwała rady gminy w sprawie konsultacji aktów prawa miejscowego i innych aktów mających szczególne znaczenie dla przedsiębiorczości;
- (2) Uchwała rady gminy w sprawie utworzenia dedykowanej ścieżki obsługi przedsiębiorców w Urzędzie Gminy;
- (3) Uchwała rady gminy w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis;
- (4) Uchwała rady powiatu w sprawie ustalenia wzoru umowy o współpracę w sprawie organizacji patronatu w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu/ miasta na prawach powiatu.

Dr Michał Turczyk opracował koncepcję założeń konkretnych regulacji wraz ze stanowiącą ich podstawę analizą otoczenia prawnego i praktyk działania Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST) - propozycja projektów aktów prawnych dla organizacji urzędu gminy nakierowanego na aktywne wspieranie przedsiębiorczości w funkcjonowaniu gminy. Zaproponował następujące akty prawne: (1) Uchwała rady gminy w sprawie konsultacji aktów prawa miejscowego i innych aktów mających szczególne znaczenie dla przedsiębiorczości; (2) Uchwała rady gminy w sprawie utworzenia dedykowanej ścieżki obsługi przedsiębiorców w Urzędzie Gminy; (3) Uchwała rady gminy w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis;

(4) Uchwała rady powiatu w sprawie ustalenia wzoru umowy o współpracę w sprawie organizacji patronatu w szkołach ponadpodstawowych na terenie powiatu/ miasta na prawach powiatu.

Dr Tomasz Grzybowski wykonał opracowanie pt.: „Analiza otoczenia prawnego oraz praktyk działania Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST) wraz koncepcją założeń regulacyjnych w obszarze rynku pracy oraz współpracy władz samorządowych ze środowiskami i organizacjami przedsiębiorców w oparciu o przeprowadzone badania ankietowe, a także prace analityczne i koncepcyjne, wraz z identyfikacją obszarów regulacji oraz propozycje projektów aktów prawnych na rzecz funkcjonowania lokalnego komponentu funduszu pracy z uwzględnieniem propozycji regulacji ustawowych, a także statutu i regulaminu działania Lokalnej Organizacji Gospodarczej wraz z określeniem formuł działania współpracujących z nią funduszy poręczeniowych działających na rzecz tworzenia konsorcjów przetargowych, leasingu oraz factoringu, ocena *ex ante*”. Określił m.in. stworzenie struktury LOG-u i jego reprezentacji, wprowadzenie LOG-u do polityki rynku pracy czy zapewnienie źródeł finansowania z FP.

Zaproponował dla tych działań następujące akty prawne:

- (1) Ustawa z dnia o lokalnych organizacjach gospodarczych;
- (2) STATUT Lokalnej Organizacji Gospodarczej;
- (3) REGULAMIN Lokalnej Organizacji Gospodarczej;
- (4) Umowa pożyczki;
- (5) Regulamin udzielania pożyczek przez Lokalny Fundusz Rozwoju Gospodarczego <nazwa> spółka komandytowo-akcyjna;
- (6) Ustawa z dnia ... o zmianie ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych.

Dr Wojciech Kwiatkowski przygotował dokument nt.: „Analiza istniejącego otoczenia regulacyjnego, koncepcja założeń regulacyjnych oraz standardów prawnych opracowywania i przyjmowania Lokalnych Programów Gospodarczych w oparciu o przeprowadzone prace analityczne i koncepcyjne ich działania, a także koncepcja funkcjonowania, założenia regulacyjne i standardy prawne umów dla współpracy lokalnych MŚP, jako podwykonawców wobec wiodących firm wraz z analizą i oceną oraz wskazaniem formuł możliwych do stosowania instrumentów w ramach lokalnych programów gospodarczych realizowanych przez Lokalne Organizacje Gospodarcze, ocena *ex ante*”. Przygotował propozycje następujących aktów prawnych:

- (1) Ustawa z dnia.....o zmianie niektórych postanowień zawartych w Art. 476¹ k.c. ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny;
- (2) Ustawa z dnia..... o kontrolowanym naliczaniu kar umownych podwykonawcom;
- (3) ZARZĄDZENIE NR BURMISTRZA z dn.r. DOTYCZĄCY UTWORZENIA W URZĘDZIE GMINY REFERATU pn. CENTRUM WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCY;
- (4) Uchwała rady gminy W SPRAWIE POWOŁANIA STAŁEJ KOMISJI DS. PRZEDSIĘBIORCZOŚCI;
- (5) REGULAMIN UDZIELANIA POŻYCZEK Z FUNDUSZU POŻYCZKOWEGO;
- (6) Uchwała rady gminy w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Gospodarczego Gminy.....

Prof. Sylwia Morawska dokonała analizy możliwości stosowania oraz zakresu regulacyjnych interwencji dotyczących relacji samorząd terytorialny i MŚP w zakresie proponowanych zidentyfikowanych instrumentów wsparcia ze szczególnym uwzględnieniem

refleksji konstytucyjnej, a także identyfikacji formuł regulacji dla instrumentów wsparcia, możliwych do zastosowania w ramach lokalnych instytucji na rzecz programowania aktywnej polityki prorozwojowej.

Pan Wojciech Białończyk zaproponował ustawę o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia funkcjonowania instrumentów wsparcia dla mikroprzedsiębiorców, małych przedsiębiorców i średnich przedsiębiorców. Zaproponował ciekawe zmiany w podatku dochodowym w kontekście wprowadzenia podatku komunalnego w ujęciu wielowariantowym. Propozycja ta nawiązuje do doświadczeń krajów zachodnich, które poprzez różne formy lokalnego opodatkowania polegającego *de facto* na większej dyspozycji środkami pochodzącymi z gminy (od ludności i podmiotów gospodarczych) gromadzą niezbędne środki na określone szeroko rozumiane cele społeczne, w tym związane ze wsparciem MŚP. Przewiduje się, iż wejście w życie zaproponowanych przez dr W. Białończyka zmian w początkowym okresie nie powinno spowodować większych perturbacji i należy raczej upatrywać zachowawcze podejmowanie przez rady gminy uchwał dotyczących polityki podatkowej. W długim okresie jednak, właściwa dla danej gminy polityka podatkowa może przynieść pozytywne skutki dla przedsiębiorstw, rynku pracy a także całej gospodarki. Powodem tego stanu rzeczy będzie zarówno zróżnicowanie stawki referencyjnej o 1 pkt procentowy oraz możliwość stosowania ulg związanych z:

- 1) zapewnieniem ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju gminy,
 - 2) polityką prorodzinną,
 - 3) inwestycjami służącymi przeciwdziałaniu bezrobociu na terenie gminy,
- oraz dedykowanych przedsiębiorcom ulg dotyczących dochodów uzyskanych z działalności gospodarczej prowadzonej przez mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w zakresie:
- 1) rozwoju określonych dziedzin działalności gospodarczej;
 - 2) rozwoju nowych rozwiązań technicznych i technologicznych;
 - 3) rozwoju eksportu;
 - 4) zwiększenia konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług;
 - 5) zagospodarowania istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej;
 - 6) tworzenia nowych miejsc pracy;
 - 7) zagospodarowania niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej.

Odpowiednia konstrukcja PITu komunalnego może stanowić dobre narzędzie dla JST pomocne w gromadzeniu środków finansowych na budowanie oraz rozwój swoich regionów.

Podsumowanie

Zadanie nr 3 zająłoby się wzajemnie. To znaczy wyniki badań ekonomicznych służyły osobom opracowującym akty prawne. Udostępniano poszczególnym osobom raporty i weryfikowano wzajemnie wyniki w okresie pisania tych raportów. Zweryfikowano pozytywnie hipotezy dotyczące zaproponowanych instrumentów wsparcia dla MŚP w tym (1) Lokalne Obserwatorium Gospodarcze, (2) Lokalny Fundusz Rozwoju Gospodarczego, (3) Plan Rozwoju Gospodarczego, (4) Strefy aktywności gospodarczej, (5) instrumenty finansowe (podatkowe, gwarancje, itp.), (6) Otoczenie infrastrukturalne (w tym inwestycje infrastrukturalne), (7) Wsparcie rynku pracy, (8) Obserwatorium Gospodarcze, (9) Promocja gminy, (10) Szkolenia dla przedsiębiorców i edukacja i inne. Uprawdopodobniono ich wprowadzenie poprzez propozycje zmian ustawodawczych.

Zaproponowano dodatkowe nowe instrumenty, które będą w fazie pilotażowej weryfikowane podczas kontaktów z gminami jak: stawki podatków i opłat lokalnych (obniżenia, umorzenia, raty) czy potencjalne nowe podatki jak podatek komunalny; pożyczki, kredyty na preferencyjnych warunkach (wsparcie rozwojowe) oraz poręczenia (wsparcie gwarancyjne); usługi pośrednictwa w rekrutacji pracowników, wsparcie dotyczące kreowania zasobów pracy (szkolenie potencjalnych pracowników, informowanie o aktualnym zapotrzebowaniu przedsiębiorców na określone kwalifikacje); wsparcie dotyczące kreowania zasobów pracy (szkolenie potencjalnych pracowników, informowanie o aktualnym zapotrzebowaniu przedsiębiorców na określone kwalifikacje); porady prawne, finansowo-księgowych, itp. (w tym bezpłatne) oraz szkolenia (w tym bezpłatne) dotyczące działalności innowacyjnej przedsiębiorstw oraz ekspansji zagranicznej; profesjonalna obsługa administracyjna (dział obsługi inwestora) z wykorzystaniem nowoczesnych technologii; wsparcie promocyjne (promocja produktów i usług wytwarzanych na terenie gminy w ramach wydarzeń organizowanych przez samorząd terytorialny lub w materiałach reklamowych urzędu); wsparcie informacyjne oferowane przez gminy, np. dotyczące możliwości skorzystania z pomocy; pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych/handlowych, oferty terenów inwestycyjnych proponowanych przez gminę, profesjonalne planowanie strategiczne (w tym planowanie przestrzenne z uwzględnieniem potrzeb przedsiębiorców) oraz tworzenie programów wspierających realizację tych planów strategicznych, Elektroniczne Zarządzanie Dokumentami, Długoterminowe strategie rozwoju, Programy rozwojowe, Odrębne programy wspierania przedsiębiorczości, Utworzenie w strukturze urzędu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za zadania i monitoring wspierania przedsiębiorczości, Tworzenie w strukturach JST komisji ds. wspierania przedsiębiorczości, Agencje rozwoju lokalnego, Centrum obsługi inwestora, Ośrodek wspierania przedsiębiorczości, Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnych przedsiębiorców itd.

W fazie pilotażowej zaproponowane nowe instrumenty jak wspomniano będą weryfikowane. W tym celu zostaną wykorzystane raporty ze wszystkich komponentów. W szczególności raporty z komponentu 1, 2 i 3 będą wykorzystane do tworzenia Planów Rozwoju Gospodarczego, także LOG (wskaźnik 1) oraz weryfikacji standardów funkcjonowania administracji i współpracy (wskaźniki 3, 4 i 9) czy stref aktywności gospodarczej (wskaźniki 7 i 8) oraz nowych wskaźników jak np. podatek komunalny, itd. Raporty z komponentu 4 będą służyć problematyce tworzenia funduszy poręczeniowych i LFRG (wskaźniki: 5 i 6). Raporty z komponentu 5 zostaną wykorzystane do weryfikacji wskaźnika 2 (raporty prof. Michała Bitnera) oraz instrumentów od 3 do 8.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.
